

Mała architektura ogrodowa

A B C
PROJEKTOWANIA
OGRODÓW

ALTANY ▶ PERGOLE ▶ TREJAŻE ▶ KUCHNIE OGRODOWE ▶ GRILLE ▶ WĘDZARNIE ▶ PIWNICZKI ▶ ŁAŻNIE TYPU BANIA

ABC...	7	Stal i inne metale	42	GOTOWANIE W OGRODZIE	127
Wprowadzenie	8	Rodzaje stali	44	Ognisko	128
Uwarunkowania przyrodnicze	9	Wyroby stalowe używane w ogrodach	45	Miejsce na ognisko	128
Uwarunkowania środowiskowe	10	Zabezpieczenie stali powłokami malarskimi	46	Drewno na opał	129
W poszukiwaniu stylu	11	Przygotowanie powierzchni metalowej do malowania	49	Typy ognisk	130
Drewno	13	Zabezpieczenie stali poprzez stosowanie powłok metalowych	49	Przygotowywanie posiłku na ognisku	131
Właściwości drewna	14	Inne metale w ogrodzie	51	Zasady bezpieczeństwa w czasie palenia ogniska	133
Sortymenty drewna	16	ODPOCZYNEK W OGRODZIE	53	Kuchnia ogrodowa	134
Wady drewna	17	Pergola	54	Miejsce w ogrodzie	135
Impregnacja drewna	18	Elementy pergoli	56	Zasady projektowe	136
Impregnacja drewna metodami przemysłowymi	18	Budowa pergoli	58	Grill	140
Impregnacja drewna w warunkach domowych	19	Rośliny do obsadzania pergoli	59	Opał do grillowania	141
Środki do impregnacji i upiększania drewna	21	Winorośl na pergoli	62	Zasady projektowe	142
Krajowe gatunki drewna	26	Altana	76	Przygotowanie miejsca pod prefabrykowany grill	144
Gatunki egzotyczne	29	Różne rodzaje budowli	78	Rodzaje grilli	145
Gatunki północne	32	Pokrycie dachu	88	Wędzarnia	152
Cegły i ceramika budowlana	34	Altana śmietnikowa	99	Zasady projektowe	153
Beton i zaprawy murarskie	38	Wybór miejsca	101	Gotowe wędzarnie metalowe	155
Przygotowywanie mieszanki betonowej w warunkach domowych	39	Trejaże i bramki różane	102	Drewno do wędzenia	156
Zaprawy używane w ogrodzie	41	Bramka różana	106	Piwniczka	158
		Podpory mocowane na ścianie	108	Mikroklimat piwniczki	159
		Wierzbowy żywy płot	113	Miejsce w ogrodzie	160
		Ławka	114	Typy piwniczek	161
		Na osi widokowej	115	Wentylacja	164
		Przyzba	116	Ochrona przed wilgocią	165
		Ganek na cztery baby	117	Pomieszczenia w piwniczce	165
		Zasady projektowe	118	Wymiary piwniczki	166
		Materiały	119	Elementy budowli	166
		Bania	122	Pnącza do obsadzania pergoli	172
				Dobór roślin do ogrodu na dachu altany	174

Wprowadzenie

W ogrodzie tworzywem są rośliny oraz elementy architektury ogrodowej. Pierwsze zapewniają kontakt z przyrodą, a drugie pozwalają nam wygodnie funkcjonować w tej przestrzeni.

Bez elementów architektury ogród byłby tylko fragmentem lasu czy też innego siedliska. Jednak nie wszystko pasuje do każdego ogrodu. Dlatego przed wyborem rodzaju

budowli należy dokładnie poznać teren naszego ogrodu i jego uwarunkowania. Każda budowla ogrodowa, aby dobrze funkcjonowała, wymaga wybrania odpowiedniego miejsca pod względem

mikroklimatu i ukształtowania terenu. Nieuwzględnienie tych czynników naraża nas na niepotrzebne koszty, a w skrajnych wypadkach może nawet uniemożliwić postawienie wybranego obiektu.

Dla każdej budowli ogrodowej, aby była wygodna w użytkowaniu, musimy wybrać miejsce o odpowiednim mikroklimacie i ukształtowaniu terenu

pów pergoli, trejaży i ogrodzeń. Jednak tego typu ochrona nie jest w pełni skuteczna, gdyż z czasem drewno zaczyna pękać. Następuje uszkodzenie powłoki bitumicznej, a do wnętrza dostaje się woda i rozpoczynają się procesy rozkładu. Należy pamiętać również, że większość płynnych mas bitumicznych jest dosyć toksyczna. Dlatego lepiej maksymalnie ograniczać ich stosowanie.

Impregnacja metodą natryskową

Do pokrywania drewna możemy również wykorzystać ciśnieniowe pistolety do malowania. W ten sposób najlepiej rozprowadzić bejce i lakierobejce, które tworzą wodoodporną, jednolitą powłokę. Natryskiwanie najlepiej wykonać w dobrze wentylowanych pomieszczeniach lub specjalnie ku temu przeznaczonych warsztatach, ponieważ w czasie pracy duża ilość środka impregnującego jest rozpylana w powietrzu.

Do zabezpieczenia pergoli i mebli ogrodowych użyto impregnatu barwiącego o czerwono-brązowym kolorze

Środki do impregnacji i upiększania drewna

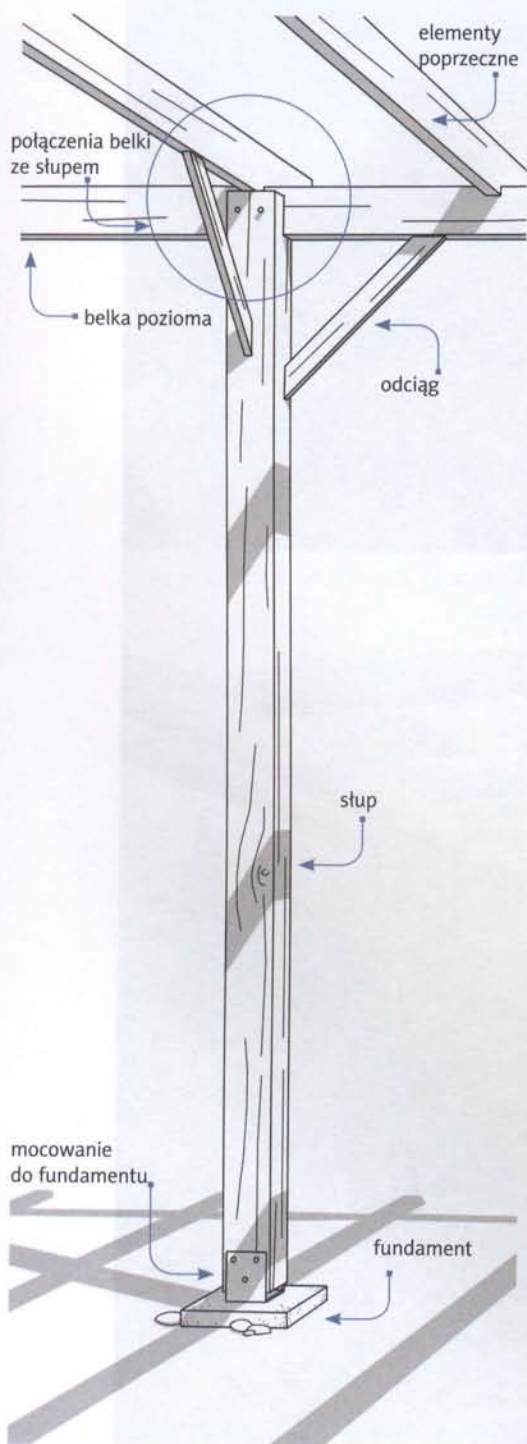
Drewno pokrywa się różnego rodzaju środkami, żeby zabezpieczyć je przed grzybami, szkodnikami i wpływami atmosfery oraz nadać mu ciekawszą barwę. W tym celu stosuje się jeden z wielu rodzajów impregnatów lub olejów do drewna. Niektóre środki zawierają domieszki wosku, który tworzy ładną błyszczącą powłokę. Na rynku dostępne są również lakiery i lakierobejce w dwóch rodzajach – wodne i rozpuszczalnikowe, w zależności od tego, jaki rodzaj rozcieńczalnika został zastosowany. Przy zabezpieczaniu drewna należy unikać prepara-

tów tworzących szczelną, a przy tym nieelastyczną powłokę. Uniemożliwia ona odparowanie wody zawartej w drewnie, a wytworzone pod nią ciśnienie wypycha parę, która powoduje nacisk na powłokę i prowadzi do jej oderwania. W takich warunkach doskonale rozwijają się grzyby przyspieszające gnienie drewna. Środki, które tworzą szczelne powłoki, to farby ftalowe i lakiery. Mogą być one stosowane tylko na dobrze wysuszone drewno, nienarażone na bezpośrednie oddziaływanie warunków atmosferycznych, np. wewnątrz altany.

Nie wszystkie gatunki drewna w takim samym stopniu poddają się barwieniu czy impregnacji. Ogólnie im twardsze jest drewno, tym chłonie mniej preparatu.

Nie należy impregnować elementów drewnianych, na których są resztki kory, łyka, miejsca nadgniłe lub z objawami sinizny wywołanej przez grzyby. Te, na których widać otwory po owadach, powinny być przed pomalowaniem zabezpieczone środkami niszczącymi szkodniki drewna. W celu długotrwałego zabezpieczenia nie można przestać

Elementy pergoli

Pergola

Fundament

Pergola powinna być posadowiona na punktowych fundamentach o głębokości 80–100 cm. Płytki podbudowy mogą być podczas zimy podnoszone przez zamarzającą ziemię. Te drobne ruchy mogą wpłynąć na stabilność całej budowli. Podczas wylewania fundamentu mocujemy również kotwy.

Jeżeli budujemy lekką pergolę na słupach zakończonych kotwami w kształcie klinów, fundament może mieć 40–60 cm głębokości. Wystarczy wypełnić go zaprawą z suchego betonu.

Mocowanie do fundamentu

Drewniane elementy pergoli należy oddzielić od fundamentu, którym podsiąka wilgoć z ziemi. W tym celu stosuje się najczęściej kotwy w kształcie litery U wykonane ze stali ocynkowanej. W górną część kotwy wkłada się słup, natomiast dolną zabetonowuje się w fundamentcie. W sprzedaży dostępne są różne rozmiary kotew mocujących: od 10 do 22 cm wysokości. Należy zawsze dobrać obejmę większą od grubości słupa o 1 cm. Do słupów o mniejszych przekrojach możemy zastosować kotwy obejmujące cały słup z czterech stron, zaopatrzone w długi grot, który wbija się bezpośrednio do ziemi lub w fundament z chudego betonu. Mocowania tego typu powinny przechodzić przez fragment słupa zamocowany w obejmie. Niektóre mocowania zaopatrzone są w kołnierz, który przytwierdza się do płyt betonowych, tarasów i nawierzchni. Takie rozwiązanie stosowane jest najczęściej w budowlach tymczasowych.

Słup

Elementy pionowe powinny być wykonane z takiego materiału, który nie ulegnie odkształceniom w wyniku nacisku górnych elementów pergoli. Należy pamiętać, że są one dodatkowo obciążone po opadach deszczu i śniegu. Duże płaszczyzny zwieńczenia pergoli stawiają znaczny opór podmuchom wiatru i oprócz sił działających w kierunku gruntu, występują też siły podrywające całą konstrukcję. W przypadku drewna najczęściej stosuje się belki o wymiarach 9×9 cm (przy niewielkich pergolach) lub 14×14 cm i grubsze (przy większych). Do wykonania słupów używa się również stalowych kształtowników i profili zamkniętych. Wybór materiałów warto skonsultować z konstruktorem. Można je także przygotować z odlewanych prefabrykatów betonowych lub wymurować z cegły klinkierowej oraz kamienia.

Odciąg (miecz)

Zadaniem tego elementu jest usztywnienie konstrukcji i zabezpieczenie słupów przed poruszaniem się wzdłuż całej pergoli. W budowlach drewnianych mocuje się skośne belki, zwane mieczami, które zmniejszają rozpiętość belek poziomych. Innym sposobem usztywnienia pergoli jest zastosowanie poziomej równoległej belki zamocowanej poniżej belki głównej, czyli nośnej. Rozwiązanie takie często stosuje się w sztuce japońskiej. Przy metalowych konstrukcjach wykorzystuje się różnego rodzaju odciaży z linek lub drutów metalowych, które łączy się i ściąga przy pomocy śruby rzymskiej (pręta nagwintowanego na końcach w przeciwnych kierunkach, który, obracając się, ściąga do środka obejmę zaopatrzone w nakrętki).

Pokrycie dachu

Największą ozdobą każdej altany jest jej dach, który powinien być dopasowany do architektury domu i otoczenia.

Dach żwirowy

Żwirem pokrywa się dach płaski o nachyleniu do 5% zabezpieczony papą lub membraną gumową EPDM. Na warstwę hydroizolacji układa się włókninę ochronną o gramaturze powyżej 90 g/m², a następnie wysypuje się 5–7-centymetrową warstwę płukanego żwiru frakcji 8–16 mm lub 16–32 mm. Takie wykończenie waży około 85–95 kg/m² (1650 kg/m³). Żwir płukany jest oryginalnym pokryciem, które doskonale sprawdza się na budowlach sąsiadujących z nowoczesną architekturą.

Ogród na dachu

To niezwykle piękne wykończenie dachu można zastosować zarówno na altanach o dachu płaskim (0–5%), jak i skośnym (do 35% spadku). Ze względu na wytrzymałość lekkiej konstrukcji pawilonów ogrodowych stosuje się przede wszystkim zazielenianie ekstensywne, czyli ogrody na dachach o niewielkiej miąższości warstwy wegetacyjnej (5–15 cm). Takie pokrycie waży 25–150 kg/m² i wymaga zwiększenia wytrzymałości dachu o 1/3 (chodzi o grubość profili dachowych i ich zagęszczenie). Budowa ogrodu na dachu nie jest trudna, jeżeli przestrzega się kilku podstawowych zasad.

Każdy tego typu dach składa się z kilku warstw. Od dołu są to:

1. Hydroizolacja. Wykonuje się ją typowymi metodami dekarскими, stosując papy termozgrzewalne, folie dachowe PCW lub membrany gumowe EPDM. Przed przystąpieniem do dalszych prac należy się upewnić, że warstwa hydroizolacji została wykonana poprawnie. W tym celu można przeprowadzić próbę szczelności, czyli po zatankowaniu odpływów zalać cały dach warstwą wody i poczekać 24 godziny.

2. Bariera przeciwkorozenna. Gdy korzenie roślin przebiją warstwę izolacji przeciwwodnej, wtedy dochodzi do przeciekania dachu. Nawet jeżeli altana spełnia funkcję tylko ozdobną i używana jest okazjnie, zaciekająca woda może uszkodzić jej konstrukcję, doprowadzić do gnicia drewna na słupach i legarach. Większość problemów, jakie użytkownicy mają z ogrodami na dachu, wynikają z braku bariery przeciwkorozennej lub niewłaściwego jej ułożenia. Bariere tę wykonuje się z folii przeciwkorozennych PCW, membran PCW antykorozennych, membran EPDM, pap antykorozennych lub włóknin ochronnych o gęstości powyżej 300 g/m². Na niewielkich budowlach, jakimi są altany, najlepiej na całości położyć jedną płachtę wybranego materiału. Jeżeli warstwę tę musimy ułożyć z kilku kawałków, to należy zrobić duże, co najmniej 20-centymetrowe zakłady. Niektóre pokrycia dachowe nie wymagają dodatkowych zabezpieczeń. Należą do nich papy termozgrzewalne z wkładką miedzianą lub natryskiwane miedzią chlorowane folie PCW, wykładziny EPDM oraz butyl (guma syntetyczna).

3. Drenaż. Warstwa ta ma za zadanie częściowe zmagazynowanie wody i szybkie odprowadzenie jej nadmiaru podczas opadów. Wykonuje się ją ze specjalnych płyt z polietylenu lub utwardzanego styropianu oraz mat

Ogród na dachu można założyć nawet na niewielkiej powierzchni

A B C
PROJEKTOWANIA
OGRODÓW

Pomysł i jeszcze raz dobry pomysł. To najważniejsze w urządzeniu ogrodu.

Książka ta stanowi zbiór sprawdzonych pomysłów na budowę ogrodowe i praktycznych rad dotyczących ich podstawowych aspektów technicznych. Zebrany tu zestaw propozycji małej architektury ogrodowej jest najobszerniejszym opracowaniem tego typu w Polsce.

Szukasz inspiracji? Potrzebujesz pomocy w wyborze materiałów? Nie wiesz, jak stawiać budowle ogrodowe i zabezpieczać je przed wpływem pogody? Sięgnij po poradnik „Mała architektura ogrodowa”, który pewnie poprowadzi Cię do celu, jakim jest niepowtarzalny ogród.

Zbigniew Pachulski jest architektem krajobrazu, absolwentem Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu SGGW w Warszawie. W latach 1999-2000 redagował pismo „Ogrody”. Następnie pracował jako projektant oraz wykonawca zieleni osiedlowej, miejskiej i parkowej. Obecnie współtworzy program „Maja w ogrodzie”, emitowany w TVN Meteo.

„Większość opisywanych przeze mnie budowli ogrodowych miałem okazję sam wykonać. Ze wszystkimi zetknąłem się w mojej pracy redakcyjnej. Wiele lat spędziłem na różnego rodzaju budowach, gdzie kierowałem realizacją ogrodów. Dlatego moje podejście do tych zagadnień jest tak praktyczne, jak to tylko możliwe.”

Autor

MULTICO
Oficyna Wydawnicza

Księgarnia internetowa:
www.multicobooks.pl
e-mail: biuro@multicobooks.pl

Zamówienia telefoniczne:
801 70 33 42
22 564 08 00

Zamówienia faksem:
22 564 08 03

Cena: 50 zł

ISBN 978-83-7763-033-4

9 788377 630334